

UDRUŽENJE SUDIJA CRNE GORE

IZVJEŠTAJI
-STAVOVI SUDIJA O SUDSKOM SISTEMU
-STAVOVI GRAĐANA O POVJERENJU U SUDSKI SISTEM

Podgorica, decembar 2013.

I UVOD

Izveštaj koji se nalazi pred vama predstavlja rezultat istraživanja koje je Građanska alijansa uradila u saradnji sa Udruženjem sudija Crne Gore. Izveštaj predstavlja dio aktivnosti koji je predviđen Akcionim planom za poglavlje 23. pravosuđe i temeljna prava u dijelu jačanje nezavisnostipravosuđa (tačka 1.1.5.6). Ovim planom je predviđeno ispitivanje javnog mnjenja i sudija o stanju u sudstvu.

Istraživanje je imalo nekoliko ključnih ciljeva,a to su:

1. mjerenje stavova o stanju u sudstvu,
2. mjerenje efikasnosti sudskog postupka sa više aspekata,
3. koje su prioritetne mjere za vraćanje povjerenja u sudstvo,
4. mjerenje problema u sudstvu po određenim indikatorima,
5. mjerenje stepena informisanosti o pravima u toku postupka pred sudom.

Istraživanje je realizovao monitoring tim u periodu od 11. do 21.novembra 2013. godine.Zahvaljujemo se Fondu braće Rokfeler koji je podržao realizaciju ove aktivnosti.

Podgorica , 05.12.2013.godine

Zoran Vujičić

II ISTRAŽIVANJE O STAVOVIMA GRAĐANA

Na ovu anonimnu anketu odazvalo se 219 sudija iz svih sudova u Crnoj Gori, što predstavlja 84% ukupnog broja sudija. Koliko je sudija po sudovima ispunilo upitnike predstavljeno je na tabeli ispod:

<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Osnovni sud Bar	10
Osnovni sud Berane	9
Osnovni sud Bijelo Polje	13
Osnovni sud Cetinje	4
Osnovni sud Danilovgrad	3
Osnovni sud Herceg Novi	7
Osnovni sud Kolašin	3
Osnovni sud Kotor	16
Osnovni sud Nikšić	15
Osnovni sud Plav	2
Osnovni sud Pljevlja	7
Osnovni sud Podgorica	24
Osnovni sud Rožaje	5
Osnovni sud Ulcinj	5
Osnovni sud Žabljak	3
<i>Ukupno</i>	126

<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Apelacioni sud Crne Gore	10
<i>Ukupno</i>	10

<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Viši sud Bijelo Polje	18
Viši sud Podgorica	26
<i>Ukupno</i>	44

<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Privredni sud Bijelo Polje	5
Privredni sud Podgorica	15
<i>Ukupno</i>	20

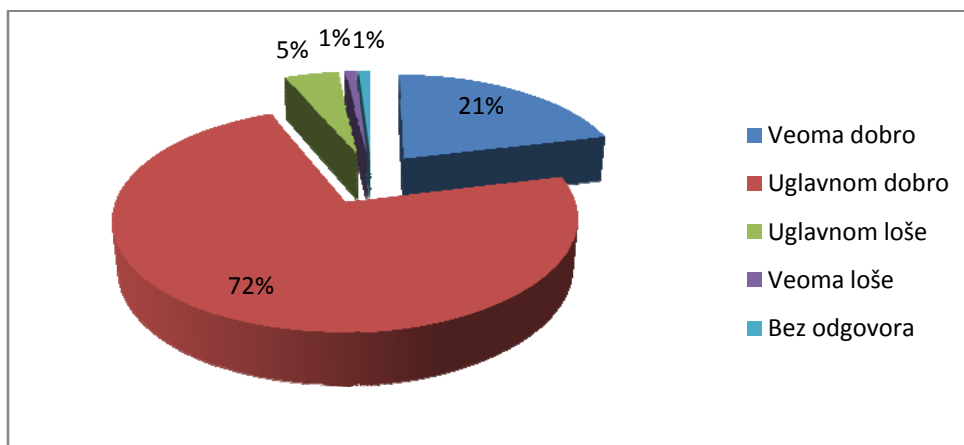
<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Upravni sud Crne Gore	10
<i>Ukupno</i>	10

<i>SUD</i>	<i>Br</i>
Vrhovni sud Crne Gore	9
<i>Ukupno</i>	9

Kada je u pitanju pol 110 sudija su žene i 87 su bili muškarci. Interesantna je činjenica da čak 22 sudija koje je učestvovalo u istraživanju nije odgovorilo na ovo pitanje jer može ukazivati na nepovjerenje i strah sudija od mogućih posledica zbog iznošenja stavova ukoliko bi njihov identitet bio otkriven.

1. Sudije iz svih sudova smatraju da je stanje u sudstvu (slika 1) dobro i na pitanje: Kakvo je po Vašem mišljenju stanje u sudstvu? Dali su sljedeće odgovore:

Slika 1.

2. U 43,4 % slučajeva sudije smatraju da su državni organi zaduženi za registraciju prijava prebivališta i boravišta u svjetlu okolnosti vezanih za obezbjeđenje prisustva stranaka u postupku ažurni. Njih 23,7% smatraju da nijesu ažurni dok čak 31,1% nema mišljenje po ovom pitanju.

3. Na pitanje - Koliko ste zadovoljni postojećom infrastrukturom i objektom u kojem se nalazi sud sa aspekta potreba suda i stranaka?- mišljenje sudija je gotovo prepolovljeno. Zadovoljnih je 41,6% a nezadovoljnih i izuzetno nezadovoljnih 52,9%.

Zadovoljan/na	91	41,6
Nezadovoljan/na	94	42,9
Izuzetno nezadovoljan/na	22	10,0
Nemam posebno mišljenje o tome	11	5,0
Bez odgovora	1	0,5

4. Svega 11% ispitanih sudija nijesu zadovoljni sredstvima komunikacije unutar suda i u komunikaciji izvan suda (telefon, fax, internet), dok je njih 58% zadovoljno a 30,6% odgovorili su da su postojeća sredstva dovoljna za osnovne potrebe postupaka koje vode.

5. Da uređenje sudnice (veličina, enterijer) dovoljno omogućava pristup javnosti (stranaka, medija, građana) i efikasno vođenje postupka smatra 41,6% ispitanih sudija, 20,1% sudija smatraju nedovoljno, a samo u slučajevima povećanog interesa 22,4% ispitanih sudija. Da nije adekvatno riješena infrastruktura i da kao takva bitno otežava prisustvo javnosti i efikasno vođenje postupka smatra 14,6% ispitanih sudija. Može se izvesti zaključak da generalno svi sudovi u Podgorici, osim Upravnog suda gdje su sudije odgovorili da uređenje sudnice dovoljno omogućava pristup javnosti i efikasno vođenje postupka, imaju problem sa prostorom. Na osnovu odgovora sudija Privrednog suda, koji su negativno odgovorili čak na 80% pitanja, može se izvesti zaključak da je stanje u ovom sudu izuzetno zabrinjavajuće. Nakon ovog, slijede Osnovni sud u Podgorici, gdje 50% ispitanih sudija imaju negativne odgovore na ovo pitanje i Viši sud u Podgorici gdje je negativan odgovor dalo 42% sudija. Na sjeveru, problem je izražen u svim sudovima a najviše negativnih ocjena dale su sudije iz Osnovnog suda u Pljevljima, odnosno 71%. Čak 100% sudija iz Osnovnog suda u Rožajama i Ulcinja smatraju da sudnice (veličina, enterijer) dovoljno omogućavaju pristup javnosti (stranaka, medija, građana) i efikasno vođenje postupka.

6. Na pitanje o tome kako postojeća procesna pravila djeluju na stavove i ponašanje stranaka i efikasnost postupka, sudije su dale sljedeće odgovore:

Komplikuju i usporavaju postupak	8	3,7%
Nijesu dovoljno usklađena sa zahtjevima ekonomičnosti i efikasnosti	44	20,1%
Efikasna su ali mogu biti poboljšana radi veće efikasnosti	105	47,9%
Postupak čine u cjelosti efikasnim i trebaju se striktno primjenjivati	34	15,5%
Omogućavaju previše zloupotreba procesnih ovlašćenja	26	11,9%
Bez odgovora	2	1,0%

7. Da li je postojeća administrativna i stručna podrška (broj savjetnika i namještenika) dovoljna da održi kvalitet i ažurnost sudova i zadovolji zahtjeve stranačke javnosti, odgovori sudija su sljedeći:

Sasvim je dovoljna	43	19,6%
Potrebno je ojačati podršku zbog velikog broja predmeta	96	43,8%
Nemoguće je odrediti se bez prethodne temeljne analize	32	14,2%
Nedovoljna	48	21,9%

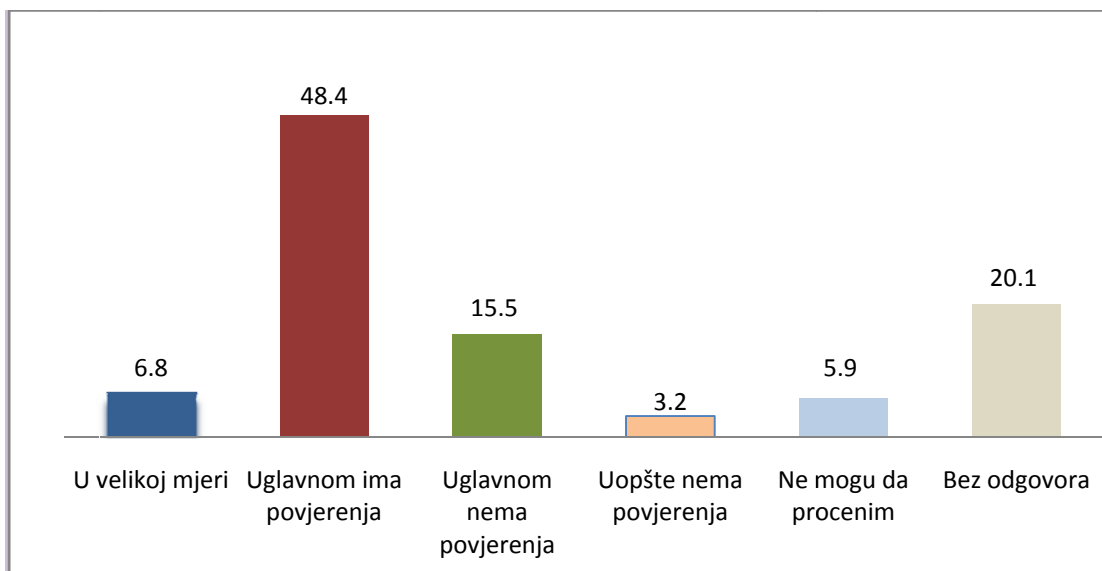
Odgovori na ovo pitanje ukazuju na to da su sudije po njihovom mišljenju u velikoj mjeri opterećeni predmetima koje ne prati u dovoljnoj mjeri broj savjetnika i namještenika a ako znamo da nam predstoji racionalizacija pravosudne mreže i ukidanje pojedinih sudova što se oslanja na nalaz CEPEJ-a o pravosudnoj mreži u Crnoj Gori, onda se ovom problemu mora pristupiti krajnje oprezno uz detaljnu analizu.

8. Koliko postojeći kapacitet vještaka utiče na očekivanja stranaka i suda u pogledu efikasnosti postupka i kvaliteta presuđenja:

Znatno usporava postupak	36	16,4
Pojedine deficitarne oblasti utiču na kvalitet i efikasnost postupka	109	49,8
Vještačenje je kvalitetno i ažurno	43	19,6
Uloga vještaka u ključnim elementima dezavuiše napore sudova	17	7,8
Bez odgovora	14	6,4

9. U kojoj mjeri javnost ima povjerenje u sudstvo?

Slika 2.

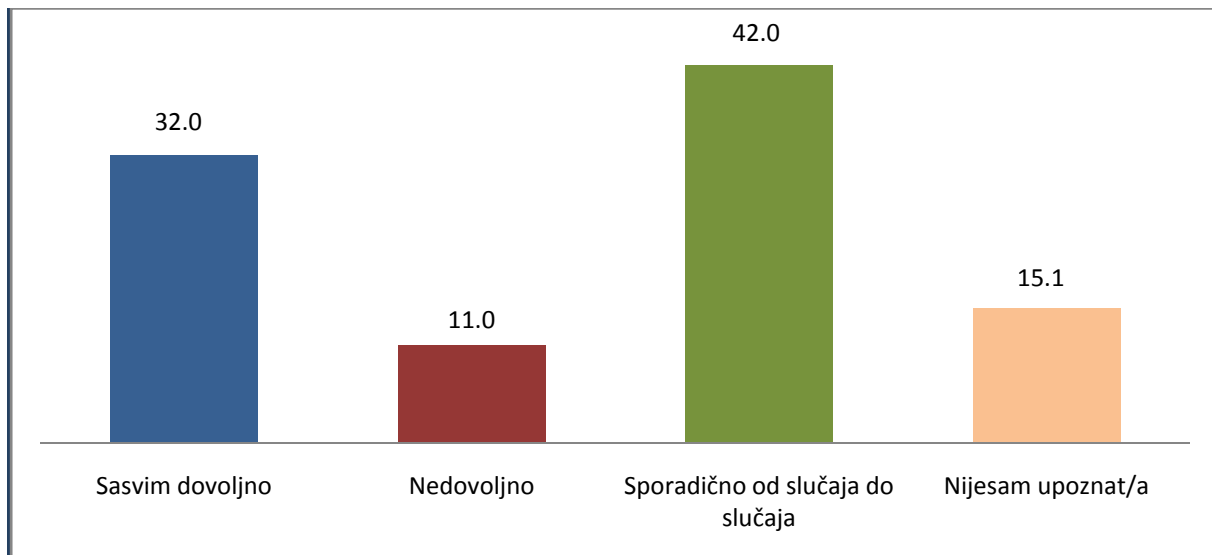

10. Na pitanje o tome kako vide izvještavanje medija o radu njihovog suda, sudije su odgovorile da zadovoljavajuće ili uglavnom zadovoljavajuće informišu u skoro 50% slučajeva, a nezadovoljavajuće ili uglavnom nezadovoljavajuće u skoro 46% slučajeva:

Zadovoljavajuće i objektivno	23	10,5
Uglavnom zadovoljavajuće, sa povremenim neobjektivnim izvještajima	86	39,3
Uglavnom nezadovoljavajuće, sa povremenim objektivnim izvještajima	52	23,7
Nezadovoljavajuće i neobjektivno	30	13,7
Ne znam kakav je generalno odnos medija prema ovom sudu	27	12,3
Bez odgovora	1	0,5

11. Na pitanje koliko su upoznati sa opštim stavovima stranaka (slika 3) o radu njihovog suda, sudije su na 42% pitanja odgovorili od slučaja do slučaja a na 32% pitanja, odgovor je bio sasvim dovoljno. Oko 27% sudija su nedovoljno ili nikako upoznati sa stavovima stranaka o radu sudija.

Slika 3.

12. Na pitanje o tome kakvi su stavovi stranaka o radu njihovog suda, sudije su odgovorile da su uglavnom dobri - 44,3%, dok 48% njih ne zna i ne može da procijeni.

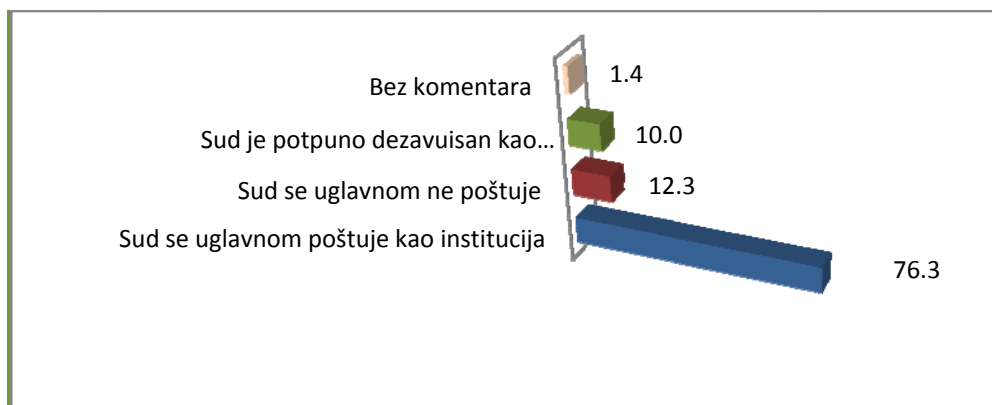
Uglavnom dobri	44,3
Uglavnom loši	4,1
Ne znam, ne mogu da procijenim	48,4
Bez komentara	3,2

13. Na pitanje čemu stranke eksplicitno ili implicitno najviše prigovaraju prije i tokom sudskog postupka odgovori sudija su gradirani od 1 do 7, pri čemu je 1 najmanji stepen prigovaranja a 7 najviši. Odgovori su prikazani u tabeli ispod.

	1-Prigovor najmanjeg stepena	2	3	4	5	6	7-Prigovor najvišeg stepena	Bez odgovora
1) Dužini trajanja postupka i preduzimanju procesnih radnji: dostavljanje i prijem pismena, zakazivanje rasprave, odlaganje ročišta, izrada presude i sl.	19,9	5,9	9,1	4,6	6,8	10	27,4	19,2
2) Zloupotrebi procesnih ovlašćenja stranaka i opstrukciji dinamike postupka koju sud navodno toleriše	16,89	7,8	15,1	10	7,3	8,2	3,2	31,5
3) Pristrasnosti suda	30,59	16,9	4,1	3,2	5,9	3,2	2,7	33,3
4) Odugovlačenju izrade nalaza i mišljenja vještaka	10	12,8	13,7	11,9	11,4	3,7	8,2	28,3
5) Nedostatku vještaka određene struke u Crnoj Gori i slabosti u vještačenju	20,5	11,4	14,2	6,8	5,5	5,9	7,3	28,3
6) Inertnosti i opstrukciji državnih organa u poštovanju naloga suda i pribavljanju dokaza	11	15,1	13,2	9,6	9,6	5,5	5,5	30,6

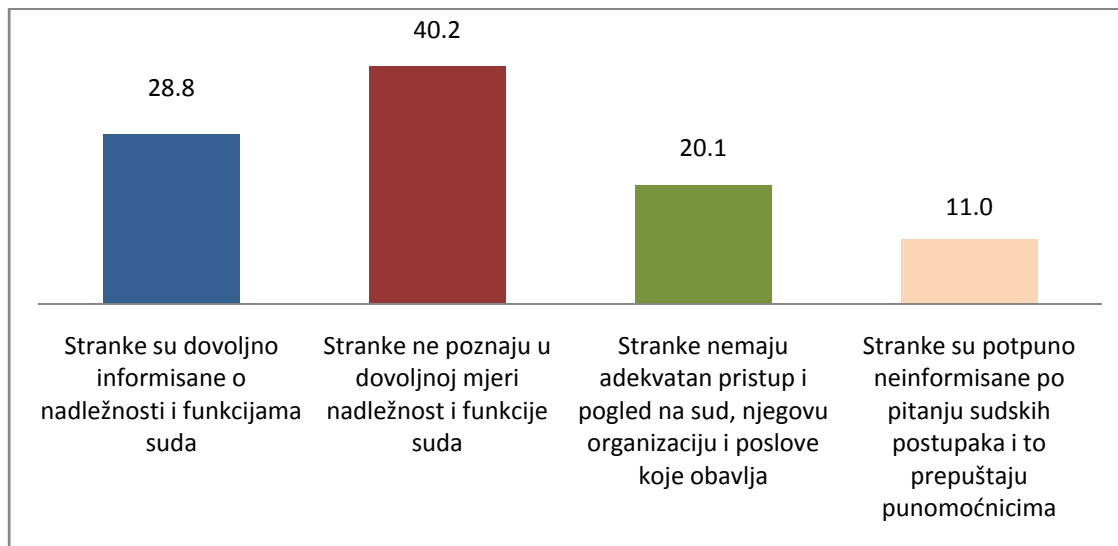
14. Kako sudije ocjenjuju ponašanje stranaka u odnosu na poštovanje suda kao institucije, pokazuje da se ova institucija po njima u velikoj mjeri poštuje i to je potvrdilo 76% sudija, dok oko 22% sudija smatraju da stranke na neki način ne poštuju sud.

Slika 4.

15. Kako biste ocijenili stepen spoznaje stranaka o sudskim postupcima, organizaciji rada i načinu obavljanja poslova u sudu?

Slika 5.

16. U odnosu na efikasnost funkcionalnog dijela suđenja, ustanova koja mora promijeniti/poboljšati svoj rad, odnos i postupanje prema radu suda je po ocjeni sudija Pošta i dostavna služba u 34,7% slučajeva, a nakon nje i Uprava za nekretnine u 23,3% slučajeva.

	1-Najmanja potreba za promjenom	2	3	4	5	6	7-Najveća potreba za promjenom	Bez odgovora
1) Uprava policije	17,4	9,6	14,2	9,1	10,5	4,1	8,7	26,5
2) Nadležne službe Ministarstva unutrašnjih poslova	15,5	13,7	11,9	11	11,9	3,7	5,5	26,9
3) Centri za socijalni rad	17,8	14,6	13,2	8,7	3,2	3,65	6,84	27,39
4) Uprava za nekretnine	6,8	10	11,4	10,5	8,2	12,3	23,3	17,4
5) Poštanska i dostavna služba	6,4	4,6	7,3	5	16,4	10	34,7	15,5

17. Na pitanje o tome šta nalaze kao prioritetnu i hitnu mjeru za jačanje povjerenja građana u pravosuđe, sudije su odgovorile ovako:

Znatno agresivniju PR kampanju od strane sudova	19,6
Više „živih“ kontakata predstavnika medija (novinara) i sudskih institucija	7,3
Više informacija o radu sudova u javnosti	27,4
Izrada, striktno poštovanje kodeksa i poštovanje načela profesionalnog i nezavisnog postupanja i ponašanja medija	40,6
Više aktivnosti udruženja sudija	0,9
Bez odgovora	4,1

Ovaj odgovor pokazuje da sudije jasno naglašavaju da mediji moraju više da poštuju načelo profesionalnog i nezavisnog postupanja i ponašanja.

III ISTRAŽIVANJE O STAVOVIMA GRAĐANA

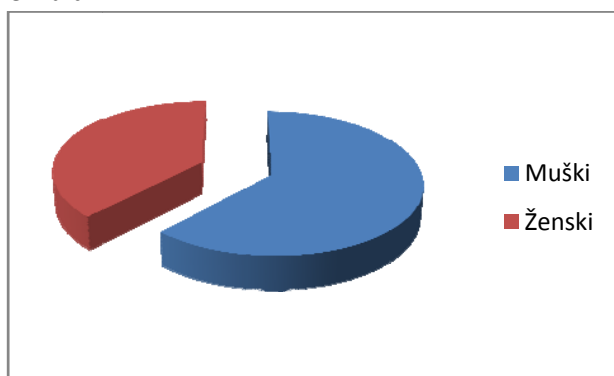
Istraživanje je realizovano na uzorku od 966 punoljetnih ispitanika.

Anketirani su građani sledećih opština:

Podgorica	22.77%
Bar	10.35%
Ulcinj	2.05%
Nikšić	10.35%
Danilovgrad	2.05%
Kolašin	2.05%
BijeloPolje	11.52%
Berane	6.17%
Pljevlja	4.96%
Plav	2.05%
Rožaje	2.05%
Herceg Novi	6.17%
Budva	4.11%
Cetinje	4.11%
Žabljak	2.05%
Kotor	4.11%

Kada je u pitanju pol, 62.93% su muškarci a 37.07% su žene.

Slika 6.

U anketi su učestvovali građani između 18 i 85 godina. Između 18. i 34. godine bilo je 39% ispitanika, između 35. i 54. godine 40.6% ispitanika, preko 55. godine 18.6% a 1.8% ispitanika nijesu se izjasnili za godine.

Kakav je vaš status zaposlenja?

Stalni radni odnos	28,6
Zaposlenje na određeno vrijeme	21,3
Nezaposlen, tražim posao	18,4
Nezaposlen, ne tražim posao	5,4
Penzioner	17,0
Drugo	6,0
Bez odgovora	3,3

Za uvod u ovo istraživanje koristili smo jednostavno pitanje koje se oslanja na procjenu ispitanika u kom pravcu ide sudstvo.

1. Na pitanje o tome kakav je njihov generalni stav prema sudstvu u Crnoj Gori, odgovori su podijeljeni.

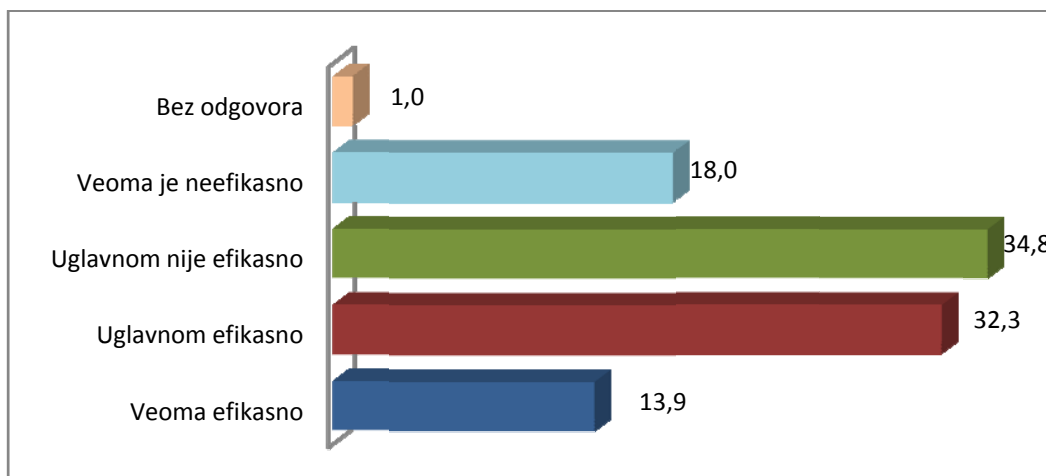
Veoma pozitivan	15,1%
Uglavnom pozitivan	27,1%
Uglavnom negativan	26,9%
Veoma negativan	16,1%
Nemam stav	14,3%
Bez odgovora	0,4%

2. U kojoj mjeri se njihov stav o sudstvu zasniva na:

	U velikoj mjeri	U maloj mjeri	Nimalo	Bez odgovora
1. Onoga što ste pročitali u novinama i čuli na televiziji ili radiju	44,1	35,4	16,1	4,3
2. Onome što ljudi uopšte govore o javnim službenicima	35,4	35,8	23,2	5,6
3. Na osnovu iskustava onih kojima vjerujete	46,2	32,1	17	4,8
4. Na Vašim ličnim iskustvima	41	22	32	5

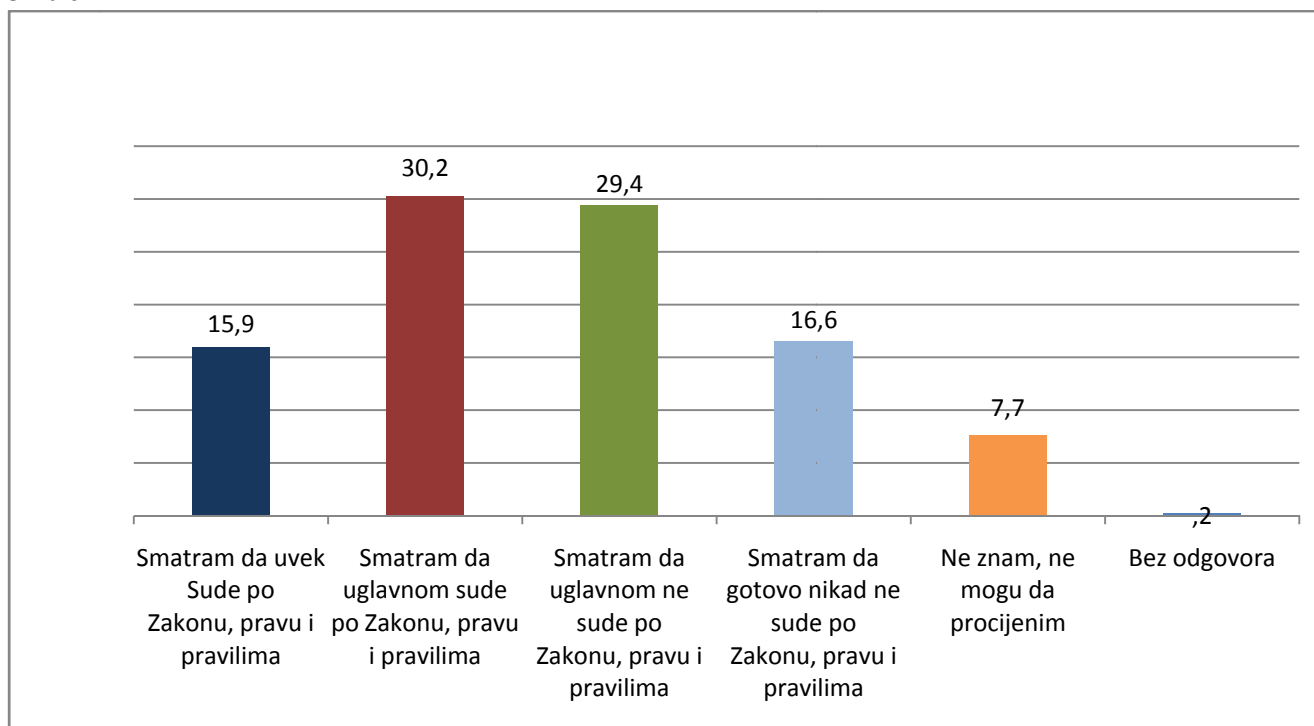
3. Na pitanje o tome kako bi procijenili efikasnost rada sudstva u Crnoj Gori, odgovori građana su :

Slika 7.

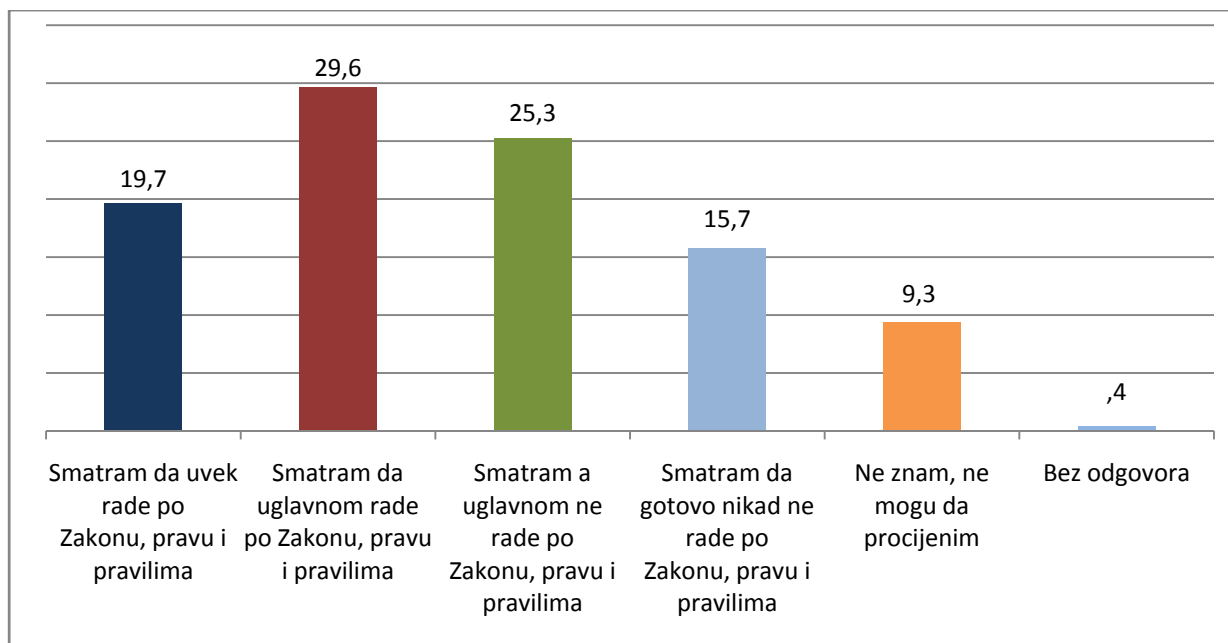
4. Uopšteno govoreći, da li sudije sude po Zakonu, pravu i pravilima ili sude po nekim drugim kriterijumima, odgovori građana su gotovo podijeljeni:

Slika 8.

- 5 U procjeni rada administrativnog osoblja (slika 10), najveći broj ispitanika smatra da administrativno osoblje uglavnom radi po zakonu, dok broj onih koji smatraju da administrativno osoblje u većem ili manjem obimu ne radi po slovu zakona je oko 40%.

Slika 9.

6. Na pitanje o tome ukoliko NE sude po Zakonu, pravu i pravilima, šta to utiče na rad sudija, odgovori građana su sljedeći:

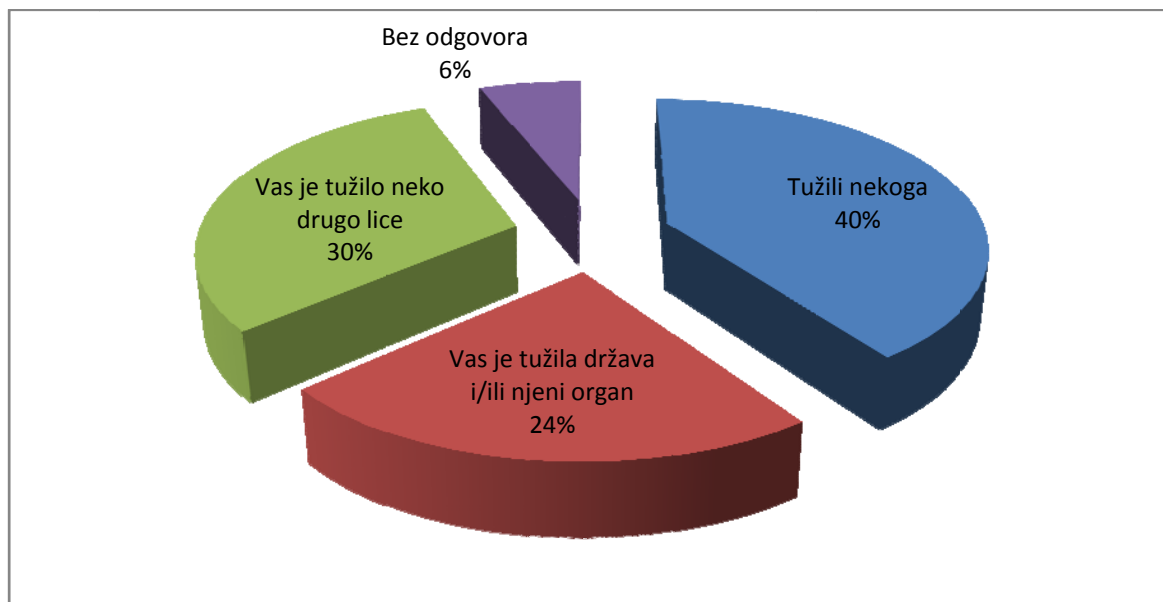
	Ključna stvar	Donekle	Ne to nije kriterijum	Ne znam	Bez odgovora
Politika i politički pritisci	34,4	21,1	6	9,9	28,6
Prijateljstvo, veze i poznanstvo	31,7	25,5	6	8,1	28,8
Mito i korupcija	26,3	20,5	8,3	14,7	30,2
Lični stav i mišljenje	11,6	24	15,1	19	30

7. Na osnovu odgovora dobijenih pitanjem o tome da li su u poslednje dvije godine oni ili članovi njihove uže porodice imali iskustvo sa nekim sudom, može se zaključiti da u najvećoj mjeri građani imaju samo percepciju o stanju u sudstvu jer je 72,2% anketiranih izjavilo da nije imalo lično iskustvo sa sudom u poslednje dvije godine.

NE	72,7
Da – Osnovni sud	25,9
Da – Viši sud	1,0
Da - Privredni sud	0,2
Da – Vrhovni sud	0,2

8. Na pitanje u kom svojstvu su bili na suđenju, odgovori su sljedeći:

Slika 10.

9. Na pitanje o tome da li su imali uvid u procedure i način na koji je sud rješavao njihov slučaj, pokazuje određeni stepen neinformisanosti građana o njihovim pravima pred sudom jer iako su njih 60% izjavili da jesu, skoro 40% njih nijesu.

Da, u potpunosti	22,0%
Da, uglavnom	37,9%
Uglavnom ne	26,5%
Ne, uopšte	13,6%

10. Na pitanje o efikasnosti suda, mišljenja građana su podijeljena, s tim što blagu prednost ima odgovor da nijesu efikasna a to je oko 53%, a oko 47% da jesu.

Veoma efikasno	13,6
Uglavnom efikasno	32,6
Uglavnom nije efikasno	30,3
Uopste nije efikasno	23,5

11. Kakav je bio ishod suđenja? Ovaj odgovor u velikoj mjeri definiše gledište na sud da li je efikasan i pozitivan stav o njemu, jer vidimo da je u 28% slučajeva stranka dobila spor, što se poklapa sa generalnim stavom o sudstvu, gdje je 27% njih imalo pozitivan stav.

Dobio sam slučaj	28,0
Izgubio sam slučaj	34,8
Suđenje još uvijek traje	32,6
Bez odgovora	4,5

12. Za svaki od dolje navedenih problema sudstva, navedite u kojoj mjeri su oni po vama izraženi:

	Ključni problem	Izražen problem	Nije baš izražen problem	Nije problem	Ne znam, ne mogu da procijenim
Sporost	27,1	28,0	15,7	9,3	11,2
Nestručnost	18,2	29,0	18,2	14,9	12,2
Korupcija/nepotizam	28,4	22,2	15,7	10,4	15,7
Politička nepodobnost	29,2	23,2	11,4	11,4	16,1

Odgovori građana ukazuju na to da su ključni problem politička nepodobnost u skoro 30% slučajeva , korupcija u skoro 29% i sporost u 27% slučajeva.

Kraj.